



# „HATÁROK KORLÁTOK NÉLKÜL”

műhelymunka és konferencia

***WALDORF-SZÜLŐK és a  
WALDORF-PEDAGÓGIA IRÁNT  
ÉRDEKLŐDŐK  
számára***

***a MAGYAR WALDORF SZÖVETSÉG  
és a WALDORF HÁZ  
PEDAGÓGIAI SZOLGÁLTATÓ INTÉZET  
szervezésében***

*„A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai  
Szociális Alap  
társfinanszírozásával valósul meg.”*

**2009. október 2-3.  
Gödöllői Waldorf Iskola**

„A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap  
társfinanszírozásával valósul meg.”



**„Ahol a szabadság a rend,  
mindig érzem a végtelent.”  
(József Attila)**

***Kedves Waldorf-szülők és a Waldorf-pedagógia iránt érdeklődők!***

Mit jelent a szabadságra nevelés? Mikor cselekszik valójában szabadon az ember? Hogyan kívánja a Waldorf-pedagógia elősegíteni a szabad emberi lény kibontakozását? Akkor nevelünk-e szabadságra, ha mindent megengedünk a gyermeknek? Vagy éppen akkor, ha határokat állítunk köré? Hogyan állíthatunk úgy határokat, hogy azok ne korlátok legyenek? Hogyan viszonyulunk saját magunk, felnőttként a határkérdésekhez? Hol és miért jelenik meg élesen a határkérdés a Waldorf-intézmények pedagógiai, szociális és gazdasági életében, és általában az intézményműködtetésben? Egyértelműek-e a kompetenciahatárok a pedagógusok és a szülők között a pedagógiai kérdésekben? Egyértelműek-e a kompetenciahatárok az intézményműködtetésben? Hogyan illeszkednek a Waldorf-intézményekben tapasztalható határ- és kompetenciakérdések a világban zajló társadalmi folyamatokhoz?

Azt gondoljuk, hogy a határkérdés ma kulcskérdéssé vált életünk minden területén – a gyerekneveléstől kezdve az intézményműködtetésen át magánéletünk legapróbb részletéig. Szülőként nagyon sokat tehetünk önmagunkért, gyermekeinkért, Waldorf-intézményeinkért és ezáltal egész társadalmunkért, ha tudatosan rátekintünk erre a problémakörre.

Ezért szeretettel hívunk  
a „**Határok korlátok nélkül**” című  
műhelyre és konferenciára, amelynek  
*időpontja:*

**2009. október 2-3., péntek-szombat**  
*helyszíne:*

**Gödöllői Waldorf Általános Iskola és Gimnázium,**  
(Gödöllő, Tessedik Sámuel utca 4. D. épület)

Természetesen nem várhatjuk, hogy a bő egy nap alatt minden kérdésre választ találjunk. De ha „csak” a konkrét problémák és kihívások diagnosztizálásáig, tudatosításáig jutunk el, azzal is nagyot lépünk előre.

Amint az a programból látható, a határkérdést a pedagógia, az intézményműködtetés és a kettő kapcsolata szempontjából is szeretnénk feldolgozni. A beszélgetéseket olyan művészi munkák segítik, amelyek szintén a határélmény megtapasztalását célozzák meg.

***A MŰHELY ÉS A KONFERENCIA PROGRAMJA***

**2009. október 2., péntek**

17.00 Közös kezdés Bothmer-gimnasztikával - **Recean Ovidiu**

18.00 *Vacsora*

19.00 A műhely és konferencia hivatalos megnyitása

Nyitó előadás és beszélgetés

**Mesterházi Zsuzsa** (főiskolai tanár, ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógia Főiskolai Kar)  
**„Szabadságra nevelés – határok által”**

„A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.”



*Az előadás és beszélgetés témakörei:*

- A szabadság mai természete az egyes ember életében: szabadságvágy és korlátok; választási és döntési lehetőségek és krízisek.
- A szabadság megjelenése a pedagógiában: a szabadságesszme felbukkanása az iskolák nevelési műhelyeiben.
- A Waldorf-pedagógiai kultúra szabadság-természete: az emberszemléleti és a pedagógiai mozgástér növelése.
- A szülők döntése és felelőssége a Waldorf-iskolában: a család és az iskola világa; ellentétek és kézfogások.
- A tanítók/tanárok szabadsága és felelőssége: aki tanít, az maga is tanul; a pedagógiai alkotóképesség forrásai.
- A gyermek határai és szabadsága: a gyermek útja a függetlenedés felé; „határátlépések” a fejlődési viharzónákban; veszélyes utakon.
- Életünk a szabad és nem szabad cselekedetek láncolata: lépegetés a szabadság lépcsőfokain kis történetekben elbeszélve.

## **2009. október 3., szombat**

7.15 *Reggeli*

8.15 *Közös kezdés*

8.30 **Határok és kompetenciák a pedagógiában - csoportmunka**

15 perc vitaindító - **Ujlaky Éva** (*Arany - Árnika Terápiás Pedagógiai Segítő Központ Kht.*)

A szülők, mint nevelők. A tanárok, mint szülők. A tanárok, mint hivatásos nevelők.

Világos, mindenki által ismert és elfogadott pedagógiai kompetencia-határok, kölcsönös tisztelettel egymás nevelési feladatainak különbözősége iránt.

Hol van és miben áll a határ a különböző nevelés területek között?

Meddig terjed a tanár kompetenciája tanítványának családi nevelési kérdéseiben?

Meddig terjed a szülő kompetenciája az iskola/óvoda pedagógiai minőségének gondozásában?

Hogyan alakítható ki egy egységesebb pedagógiai értékrend? Milyen hatással van az iskola és a család pedagógiai értékrendjének különbözősége a gyermekre?

Miben áll és hol születik meg és hogyan tartható fenn a kölcsönös pedagógiai tisztelet a szülők, mit nevelők és a tanárok, mint nevelők között? Milyen nehézségek adódnak e tisztelet hiányából?

55 perc csoportmunka, majd 20 percben visszajelzés a csoportoktól

Csoportvezetők: **Bálint Zsolt** (*Kékvölgy Pilisszentlászlói Waldorf Iskola*)

**G.Ekler Ágnes** (*Szombathelyi Waldorf Iskola*)

**Ujlaky Éva** (*Arany - Árnika Terápiás Pedagógiai Segítő Központ*

*Kht.*)

10.00 *Szünet*

10.15 **A határok megtapasztalása a művészeti és gyakorlati tevékenységben I.**

Bothmer-gimnasztika - **Recean Ovidiu**

Festés - **Várkonyi Éva** (*Kékvölgy Pilisszentlászlói Waldorf Iskola*)

Agyagozás - **Vizy Péter** (*Gödöllői Waldorf Általános Iskola és*

*Gimnázium*)

11.15 *Szünet*

11.30 **Határok és kompetenciák az intézményműködtetésben**

15 perc vitaindító - **Somogyi Tibor** (*Gödöllői Waldorf Általános Iskola és Gimnázium*)

Három vonatkozásban érintem az intézmény határminőségeit.

Azt remélem, hogy ezekről úgy beszélgethetünk majd, hogy nem kell elágazódnunk az intézményi tagok (gazdasági, intézményi, pedagógiai) felé, hanem magunk elé idézhetjük intézményünk állapotait az egészre vonatkoztatott áttekintésben.

„A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.”



#### I. IDŐBELISÉG:

1. A múlt határai: Milyen a visszatekintés távolsága; elfogulatlansága; dokumentáltsága?
2. A jelen határai: Milyen a jelen kölesönös, többirányú (hármasság vonatkozású) áttekinthetősége?
3. A jövő határai: Milyen a jövőnek elébe menő szempontok feltártsága, karbantartottsága?

#### II. JELENLÉTISÉG:

1. Érzékelő képesség határai: Mit látunk működni az intézményben, és annak meghatározó személyiségeinél a Rudolf Steiner által feltárt tizenkét érzékből? Kik és mit tudnak azokról az intézmény egyes területein?
2. Feldolgozó képesség határai: Milyen impulzusok feldolgozására képes az intézmény? (Feldolgozhatja-e azt, amit nem érzékel?)
3. Cselekvő képesség határai: Milyen kezdeményezéseket érzékeltünk, ismertünk és dolgoztunk fel, és fordítottunk cselekvésre az intézményben? (Mecselekedhetjük-e azt, amit nem érzékelünk, illetve aminek a gondolati feldolgozása nem foglalkoztat minket?)

#### III. PARTNERSÉG:

1. A társadalom köre felé eső határok: Milyen pályára álltunk?
2. Az intézmény környezetében jelentkező kezdeményezőkkel kialakított kapcsolati felületek: Be tudjuk-e fogadni azokat, akik kezdeményezéseikkel gazdagíthatják, és vonzóvá tehetik az intézményt?
3. Autoritási és megállapodási tisztázottságok: Világosak-e a határok a diákok és a szülők felé? (Kapcsolatuk – „keringési pályájuk” az intézmény körében – a helyén van-e?)

#### KOMPETENCIÁKRA IRÁNYULÓ KÉRDÉSEK:

1. Milyen az intézményi visszatekintésre, áttekintésre, szempontállításra vonatkozó képesség és hajlandóság?
2. Meddig terjed az intézményi érzékelő, feldolgozó és kezdeményezéseket támogató képesség és hajlandóság?
3. Milyen a saját pályánk, a vonzásunk, és az elkötelezettjeink pályájának karbantartására vonatkozó képesség és hajlandóság?

55 perc csoportmunka, majd 20 percben visszajelzés a csoportoktól

Csoportvezetők: **Bartus Gábor** (Rákosmenti Waldorf Iskola)  
**Gajewszky Zoltán** (Kékvölgy Pilisszentlászlói Waldorf Iskola)  
**Somogyi Tibor** (Gödöllői Waldorf Általános Iskola és Gimnázium)

13.00 *Ebédszünet*

14.00 **A határok megtapasztalása a művészeti és gyakorlati tevékenységben II.**

15.00 *Szünet*

15.15 **A pedagógia és az intézményműködtetés kapcsolata**

15 perc vitaindító - **G.Ekler Ágnes** (Szombathelyi Waldorf Iskola)

Mitől életszerű valóban a tanítás? Milyen kell, hogy legyen a szülő és a tanár életben való állása, amennyiben egy intellektuálissá lúgozott tanítás helyett valóban szociálisan akar nevelni? Miben vagyunk e téren „határ”ozottak, és miben „határ”ozatlanok, és vajon miért? Hogyan, hol mutatkozik meg a valódi szellemi munka: a tudásban vagy az életben? Hol van a tanár tere egy iskolában? Hol van egy intézmény bőre, melynek megtapasztalása által öntudatra ébredhet?

55 perc csoportmunka, majd 20 percben visszajelzés a csoportoktól

Csoportvezetők: **G.Ekler Ágnes** (Szombathelyi Waldorf Iskola)  
**Krivácsy Zoltán** (Waldorf Ház)  
**Somogyi Tibor** (Gödöllői Waldorf Általános Iskola és Gimnázium)

16.45 *Szünet*

17.00 **Művészeti csoportok visszajelzései, bemutatói**

17.30 **Közös vissza- és előtekintés**

18.00 **Közös zárás**



### CSOPORTMUNKA

Az egyes témákat 3 csoportban fogjuk megbeszélni. Egy adott témakörön belül is várhatóan minden egyes csoport különböző kérdéssel foglalkozik majd. A csoportok a beszélgetés elején megbíznak egy csoporttagot azzal a feladattal, hogy a beszélgetés legfontosabb gondolatait sűrítve (kb. 6 percben) mondják el a többieknek is.

### MŰVÉSZETI TEVÉKENYSÉG

A résztvevők 3 művészeti ág – agyagozás, Bothmer-gimnasztika, festés – közül választhatnak. Egy ember ugyanabban a művészeti ágban tevékenykedik mindkét alkalommal. A választott művészeti ágat kérjük a jelentkezési lapon megjelölni. Az agyagozás és a festés esetében a maximális létszám 15 fő. A csoportokat a jelentkezés sorrendjében töltjük fel.

### SZÁLLÁS

Az iskolában ingyenesen meg lehet szállni. Kérjük, hogy hálósákat és izolátort vagy matracot hozzatok! Aki máshol szeretne megszállni, azt kérjük, hogy maga gondoskodjon a foglalásról!

### ÉTKEZÉS és ELLÁTÁS

Az iskolában – várhatóan büfé jelleggel - biztosítjuk péntek este a vacsorát, szombaton a reggelit és az ebédet, valamint nap közben a büfét.

### RÉSZVÉTELI DÍJ

*Mivel a műhely és a konferencia pályázati pénzből kerül megrendezésre, ezért részvételi díj nincsen.* Nagy részvevői létszám esetén előfordulhat, hogy az ellátásra tervezett pályázati keret nem lesz elegendő. Ebben az esetben az étkezés költségeihez a helyszínen egy minimális hozzájárulást fogunk kérni.

### JELENTKEZÉS

Jelentkezni a mellékelt jelentkezési lapon lehet, amelyet *Váradi Katalinnak* elektronikusan a [varadi.katalin@waldorf.hu](mailto:varadi.katalin@waldorf.hu) e.mail címre, vagy faxon a 06-1-4136866 számra, vagy postai úton a Waldorf Ház címére, 1075 Budapest, Asbóth u. 17. kérünk elküldeni. A jelentkezési lap a [www.waldorf.hu](http://www.waldorf.hu) honlapról is letölthető.

**Jelentkezési határidő: 2009. szeptember 23., amelyet kérünk pontosan betartani.**

### TOVÁBBI INFORMÁCIÓ

*Krivácsy Zoltán*

[krivacsy.zoltan@waldorf.hu](mailto:krivacsy.zoltan@waldorf.hu); 06-30-3272706